EUROOPA PARLAMENT

2004 *2009*

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

2007/0112(CNS)

19.2.2008

*

RAPORTI PROJEKT

Ettepanek võtta vastu nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2003/109/EÜ, et laiendada selle reguleerimisala rahvusvahelise kaitse saajatele (KOM(2007)0298 – C6-0196/2007 – 2007/0112(CNS))

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

Raportöör: Martine Roure

Kasutatud tähised

*	nõuandemenetlus *antud häälte enamus*
**I	koostöömenetlus (esimene lugemine) *antud häälte enamus*
**II	koostöömenetlus (teine lugemine) *antud häälte enamus ühise seisukoha heakskiitmiseks, parlamendi liikmete häälteenamus ühise seisukoha tagasilükkamiseks või muutmiseks*
***	nõusolekumenetlus *parlamendi liikmete häälteenamus, v.a EÜ asutamislepingu artiklites 105, 107, 161 ja 300 ning ELi lepingu artiklis 7 toodud juhtudel*
***I	kaasotsustamismenetlus (esimene lugemine) *antud häälte enamus*
***II	kaasotsustamismenetlus (teine lugemine) *antud häälte enamus ühise seisukoha heakskiitmiseks, parlamendi liikmete häälteenamus ühise seisukoha tagasilükkamiseks või muutmiseks*
***III	kaasotsustamismenetlus (kolmas lugemine) *antud häälte enamus ühise teksti heakskiitmiseks*

(Antud menetlus põhineb komisjoni esitatud õiguslikul alusel.)

Õigusloomega seotud teksti muudatusettepanekud

Euroopa Parlamendi muudatusettepanekutes märgistatakse muudetud tekst ***paksus kaldkirjas***. Kui Euroopa Parlament soovib muutmisakti puhul muuta olemasolevat sätet, mida komisjoni ettepanekus ei muudeta, märgistatakse muutmata jäävad tekstiosad **paksus kirjas**. Välja jäetav tekstiosa tähistatakse sümboliga [...]. *Tavalises kaldkirjas* märgistus on mõeldud asjaomastele osakondadele abiks lõpliku teksti ettevalmistamisel ja tähistab neid õigusakti osi, mille kohta on tehtud parandusettepanek lõpliku teksti vormistamiseks (nt ilmselged vead või väljajätmised mõnes keeleversioonis). Selliste parandusettepanekute puhul on vaja vastavate osakondade nõusolekut.

SISUKORD

lehekülg

EUROOPA PARLAMENDI ÕIGUSLOOMEGA SEOTUD RESOLUTSIOONI PROJEKT ..5

SELETUSKIRI 9

EUROOPA PARLAMENDI ÕIGUSLOOMEGA SEOTUD RESOLUTSIOONI PROJEKT

ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2003/109/EÜ, et laiendada selle reguleerimisala rahvusvahelise kaitse saajatele (KOM(2007)0298 – C6-0196/2007 – 2007/0112(CNS))

(Nõuandemenetlus)

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse komisjoni ettepanekut nõukogule (KOM(2007)0298);

– võttes arvesse EÜ asutamislepingu artikli 63 punkti 3 ja punkti 4, mille alusel nõukogu konsulteeris Euroopa Parlamendiga (C6-0196/2007);

– võttes arvesse kodukorra artiklit 51;

– võttes arvesse kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni raportit (A6-0000/2008),

1. kiidab komisjoni ettepaneku muudetud kujul heaks;

2. palub nõukogul Euroopa Parlamenti teavitada, kui nõukogu kavatseb Euroopa Parlamendi poolt heaks kiidetud teksti muuta;

3. palub nõukogul Euroopa Parlamendiga uuesti konsulteerida, kui nõukogu kavatseb komisjoni ettepanekut oluliselt muuta;

4. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule ja komisjonile.

Muudatusettepanek 1

Ettepanek võtta vastu direktiiv – muutmisakt
Artikli 1 punkt 1
Direktiiv (EÜ) nr 109/2003
Artikli 2 punkt f

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
Artikkel 1	Artikkel 1
Direktiivi 2003/109/EÜ muudetakse järgmiselt:	Direktiivi 2003/109/EÜ muudetakse järgmiselt:
1. Artikli 2 punkt f ***asendatakse järgmisega:***	1. ***Lisatakse järgmine*** artikli 2 punkt f ***a:***
„f) rahvusvaheline kaitse – rahvusvaheline	„f ***a)*** rahvusvaheline kaitse –

kaitse vastavalt direktiivi 2004/83/EÜ artikli 2 punktis a määratletule;”	rahvusvaheline kaitse vastavalt direktiivi 2004/83/EÜ artikli 2 punktis a määratletule;”

Or. fr

Muudatusettepanek 2

Ettepanek võtta vastu direktiiv – muutmisakt
Artikli 1 punkt 3
Direktiiv (EÜ) nr 109/2003
Artikli 4 lõige 2

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
3. Artikli 4 lõikele 2 lisatakse järgmine lõik:	3. Artikli 4 lõikele 2 lisatakse järgmine lõik:
„Rahvusvahelise kaitse saaja puhul võetakse lõikes 1 osutatud perioodi arvutamisel arvesse ajavahemikku rahvusvahelise kaitse taotluse esitamise kuupäeva ja direktiivi 2004/83/EÜ artiklis 24 osutatud elamisloa saamise kuupäeva vahel.”	„Rahvusvahelise kaitse saaja puhul võetakse lõikes 1 osutatud perioodi arvutamisel arvesse ajavahemikku rahvusvahelise kaitse ***esimese*** taotluse esitamise kuupäeva ja direktiivi 2004/83/EÜ artiklis 24 osutatud elamisloa saamise kuupäeva vahel***, kusjuures esimese taotlusena võetakse arvesse ka ajutise kaitse taotlust, kui see on esitatud enne rahvusvahelise kaitse saamist***.”

Or. fr

Muudatusettepanek 3

Ettepanek võtta vastu direktiiv – muutmisakt
Artikli 1 punkt 3 a
Direktiiv (EÜ) nr 109/2003
Artikli 5 lõike 1 esimene a lõik

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	3 a. Artikli 5 lõikele 1 lisatakse järgmine lõik:
	„Rahvusvahelise kaitse saaja on nimetatud materiaalsete tingimuste täitmisest vabastatud, võttes arvesse tema

	eriti haavatavat seisundit ning asjaolu, et paljudes liikmesriikides on tema ligipääs tööturule piiratud."

Or. fr

Muudatusettepanek 4

Ettepanek võtta vastu direktiiv – muutmisakt
Artikli 1 punkt 3 b
Direktiiv (EÜ) nr 109/2003
Artikli 5 lõike 2 esimene a lõik

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	3 b. Artikli 5 lõikele 2 lisatakse järgmine lõik:
	„Rahvusvahelise kaitse saaja suhtes saab kehtestada riiklikud integratsioonitingimused alles pärast iga juhtumi eraldi läbivaatamist põhjendatud otsuse alusel, mis on kooskõlas direktiivi 2004/83/EÜ artikliga 33, kusjuures arvesse võetakse isiku eriti haavatavat seisundit."

Or. fr

Muudatusettepanek 5

Ettepanek võtta vastu direktiiv – muutmisakt
Artikli 1 punkt 6
Direktiiv (EÜ) nr 109/2003
Artikli 12 lõige 3 a

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
6. Artiklit 12 muudetakse järgmiselt:	6. Artiklit 12 muudetakse järgmiselt:
a) lisatakse lõige 3a:	a) lisatakse lõige 3 a:
„3 a. Kui liikmesriik otsustab saata välja pikaajalise elaniku, kelle pikaajalise elaniku EÜ elamisluba sisaldab artikli 8 lõikes 4 osutatud märkust, ***konsulteerib*** ta	„3 a. Kui liikmesriik otsustab saata välja pikaajalise elaniku, kelle pikaajalise elaniku EÜ elamisluba sisaldab artikli 8 lõikes 4 osutatud märkust, ***kontakteerub*** ta

märkuses nimetatud liikmesriigiga.	liikmesriigiga***, kes rahvusvahelise kaitse andis, saamaks kinnitust pikaajalise elaniku staatuse kohta.***
	Liikmesriik, kes rahvusvahelise kaitse andis, peab taotlejariigile kirjalikult vastama hiljemalt ühe kuu jooksul. Väljasaatmisotsust ei saa vastu võtta enne rahvusvahelise kaitse andnud liikmesriigi vastust.
Kui rahvusvahelist kaitset ei ole vahepeal tühistatud, ***saadetakse pikaajaline elanik*** välja kõnealusesse liikmesriiki, kes võtab pikaajalise elaniku ja tema pereliikmed kohe ilma formaalsusteta tagasi.”	Kui rahvusvahelist kaitset ei ole vahepeal tühistatud, ***saab pikaajalise elaniku saata mittetagasisaatmise põhimõttest kinnipidamiseks*** välja ***ainult*** kõnealusesse liikmesriiki, kes võtab pikaajalise elaniku ja tema pereliikmed kohe ilma formaalsusteta tagasi.

Or. fr

Muudatusettepanek 6

Ettepanek võtta vastu direktiiv – muutmisakt
Artikli 1 punkt 8
Direktiiv (EÜ) nr 109/2003
Artikli 25 esimene lõik

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
8. Artikli 25 esimene lõik asendatakse järgmisega:	8. Artikli 25 esimene lõik asendatakse järgmisega:
„Liikmesriigid määravad kontaktpunktid, kes vastutavad artikli 12 lõikes 3a, artikli 19 lõikes 2, artikli 22 lõikes 2 ja artikli 23 lõikes 1 osutatud teabe vastuvõtmise ja edasitoimetamise eest.”	„Liikmesriigid määravad kontaktpunktid, kes vastutavad artikli 12 lõikes 3a, artikli 19 lõikes 2, artikli 22 lõikes 2 ja artikli 23 lõikes 1 osutatud teabe vastuvõtmise ja edasitoimetamise eest.”
	Komisjon koostab kontaktpunktide nimekirja, uuendab seda regulaarselt ning edastab selle liikmesriikidele.

Or. fr

SELETUSKIRI

1. Nõukogu 25. novembri 2003 direktiiv 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta

Euroopa Ülemkogu istungil Tamperes 1999. aastal rõhutasid liikmesriigid vajadust tagada võrdne kohtlemine liikmesriikide kodanikele, kes elavad seaduslikult Euroopa Liidus. Täpsemalt sooviti anda kolmandate riikide kodanikele, kes elavad pikaajaliselt ühes ELi liikmesriigis, ühtsed õigused, mis on võimalikult lähedased ELi kodanike õigustega[1].

Kooskõlas Tamperes tehtud järeldustega oli nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiivi 2003/109/EÜ (pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta) eesmärk luua nimetatud kodanikele ühtne staatus ning lähendada liikmesriikide õigusnorme, et tagada nendele kodanikele elukohariigist olenemata võrdne kohtlemine kogu ELi territooriumil[2].

Direktiivi kohaselt peavad liikmesriigid andma pikaajalise elaniku saatuse isikule, kes on liikmesriigis elanud seaduslikult ja pidevalt viis aastat.

Selleks et saada pikaajalise elaniku staatust, peab kolmanda riigi kodanik esitama tõendi enda ning oma pere kohta (kui pere on liikmesriigis tema ülalpidamisel), et tal on:

- stabiilne ja piisav sisetulek, millega ta suudab end (ja oma peret) ilma asjaomase liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi abita ülal pidada;
- ravikindlustus.

Liikmesriigid võivad kolmandate riikide kodanikelt nõuda täiendavate integratsioonitingimuste täitmist (nagu näiteks ühe riigikeele piisav valdamine). Nad võivad keelduda staatuse andmisest avaliku korra või julgeoleku huvides.

Kui isikule on antud pikaajalise elaniku staatus, on nimetatud isikul õigus saada mitmeid hüvesid liikmesriigi kodanikega samadel tingimustel, eriti mis puudutab juurdepääsu tööturule, haridusele ning kutseõppele, sotsiaalkaitsele, sotsiaalabile, vaba juurdepääsu kogu asjaomase liikmesriigi territooriumile jne.

Pikaajaline elanik võib saada õiguse elada mõnes mitte talle staatuse väljastanud liikmesriigis enam kui kolm kuud, kui ta täidab teatavaid käesolevas ettepanekus sätestatud tingimusi, näiteks käib tööl, õpib või on koolitusel.

Siiski võivad liikmesriigid piirata elamislubade arvu. Mis puutub tööturupoliitikasse, on liikmesriikidel lisaks õigus eelistada ELi kodanikke.

---

[1] Tampere järelduste punkt 21.

[2] Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

– *kolmanda riigi kodanik* – isik, kellel ei ole ühegi Euroopa Liidu liikmesriigi kodakondsust;

– *pikaajaline elanik* – mis tahes kolmanda riigi kodanik, kellel on käesolevas direktiivis sätestatud staatus;

Pikaajalise elaniku staatusega isikul on suuremad õigused mis tahes väljasaatmisotsuse vastu. Väljasaatmisotsust saab õigustada vaid tegelik ning piisavalt tõsine oht avalikule korrale või julgeolekule. Liikmesriigid on kohustatud enne pikaajalise elaniku vastu suunatud väljasaatmisotsuse vastuvõtmist arvesse võtma spetsiifilisi asjaolusid (asjaomase isiku vanus, elamise kestus liikmesriigi territooriumil…).

2. Direktiivi reguleerimisala laiendamine rahvusvahelise kaitse saajaile

Direktiiv 2003/109/EÜ on kohaldatav kõigi kolmanda riigi kodanike suhtes, kes elavad seaduslikult ühe liikmesriigi territooriumil.

Siiski jättis nõukogu selle direktiivi reguleerimisalast direktiivi vastuvõtmise hetkel välja pagulased ning ajutise või täiendava kaitse saajad. Põhjenduseks toodi nende seisundi ebakindlus või nende elamisperioodi lühidus.

Ometi oli komisjoni 2001. aastal esitatud direktiivi ettepanekus nähtud pagulastele ette võimalus saada pikaajalise elaniku staatus. Ka Euroopa Parlament toetas seda seisukohta.

Nõukogu ja komisjon väljendasid seda lünka tunnistades 2003. aasta 8. mail ühise deklaratsiooniga soovi laiendada direktiivi reguleerimisala ka rahvusvahelise kaitse saajaile.

Seega on käesoleva ettepaneku eesmärk seda deklaratsiooni täita ning nõukogu direktiivi 2003/109/EÜ reguleerimisalasse lisatakse rahvusvahelise kaitse saajad.

3. Raportööri seisukoht

Raportöör toetab ettepanekut laiendada pikaajaliste elanike staatust käsitleva direktiivi reguleerimisala rahvusvahelise kaitse saajaile. Siiski kahetseb ta olukorda, et nõukogu on eelistanud seesugust varianti ühendusesisese mehhanismi loomisele, mis võimaldanuks kaitset puudutava vastutuse ülekandmist.

Direktiiv annab õiguse minna teatavatel tingimustel teise liikmesriiki elama ainult pikaajalistele elanikele, mitte aga rahvusvahelise kaitse saajaile. Ehkki teise liikmesriiki elama asumine võib mingil hetkel viia kaitset puudutava vastutuse ülekandmiseni, ei kuulu küsimus käesoleva direktiivi reguleerimisalasse. See nõuab, et kaitset puudutava vastutuse ülekandmise taotlused jääksid endiselt 1951. aasta Genfi konventsiooni ning vajaduse korral Euroopa Nõukogu raames sõlmitud ning pagulasi puudutava vastutuse ülekandmise Euroopa lepingu reguleerimisalasse.

Ühendusesisene mehhanism kaitse ülekandmise kohta eeldab varjupaigaotsuste vastastikust tunnustamist ning liikmesriikide varjupaigamenetluste piisavalt ühtlast taset. Praeguses olukorras see ei toimi.

Niisiis leiab raportöör, et direktiivi 2003/109/EÜ laiendamine on vahemeede uue ettepaneku ootuses, mis näeks ette rahvusvahelise kaitse vastastikust tunnustamist ja sellealase vastutuse ülekandmist. See võimaldaks võtta arvesse pagulaste erilist seisundit ning anda neile õigus liikuda ja elada Euroopa Liidus alates staatuse tunnustamisest.

Raportöör jagab komisjoni seisukohta, et nimetatud direktiiv peab olema tingimusteta kohaldatav üheaegselt nii pagulaste kui ka täiendava kaitse saajate suhtes. Täiendav kaitse on seotud järjest enam inimestega, kes vajavad rahvusvahelist kaitset – oleks vastuvõtmatu jätta direktiiviga 2003/109/EÜ antavatest õigustest ilma nii paljud inimesed. Lisaks nähakse ka Tampere tippkohtumise järeldustes ning rohelises raamatus Euroopa ühise varjupaigasüsteemi tuleviku kohta ette ühtse varjupaigamenetluse loomist ning kogu ELi territooriumil kehtiva ühtse staatuse kehtestamist. See tuleneb soovist teha liidust pagulastele ainulaadne kaitseruum. Seega oleks nende eesmärkidega vastuolus teha nimetatud õigusaktis vahet pagulaste ning täiendava kaitse saajate õiguste vahel. Lõpuks on pikaajalise elaniku staatuse saamisel peamiseks kriteeriumiks elamise kestus liikmesriigi territooriumil ja mitte asjaomase isiku staatus.

Lisaks nõuab raportöör, et viieaastase elamisperioodi sisse arvestatakse pikaajalise elaniku staatuse taotluse läbivaatamismenetluse kestus. Rahvusvahelist kaitset saava isiku seaduslik staatus algab esimese taotluse esitamise hetkest. Staatuse tunnustamine kinnitab seda seaduslikule elamisperioodile eelnevat aega. Samas kui läbivaatamismenetlus võib olenevalt liikmesriigist kesta pikka aega, algab rahvusvahelise kaitse all oleva isiku integreerumine vastuvõtvas riigis juba läbivaatamismenetluse algusest. Raportöör lisab, et mitmetel juhtudel esitavad paljud inimesed esimese ajutise kaitse taotluse enne, kui neil on võimalik taotleda rahvusvahelist kaitset. Niisiis, kui ajutisele kaitsele järgneb rahvusvaheline kaitse, peab ka selle arvama menetluse kestuse sisse.

Raportöör soovib, et rahvusvahelise kaitse saajad oleksid vabastatud pikaajalise elaniku staatuse väljastamiseks nõutavatest materiaalsetest tingimustest (stabiilne ja regulaarne sissetulek, tervisekindlustus), võttes arvesse nende tundlikku seisundit. Veelgi ebapädevam oleks nõuda nendelt miinimumsissetuleku olemasolu, arvestades asjaolu, et nõukogu 27. jaanuari 2003. aasta direktiivi 2003/9/EÜ (millega sätestatakse varjupaigataotlejate vastuvõtu miinimumnõuded) artiklis 11 lubatakse liikmesriikidel piirata varjupaigataotlejate ligipääsu tööturule kuni 12kuuse perioodi jooksul alates kaitsetaotluse esitamise kuupäevast.

Raportöör soovib, et liikmesriikide kasutatavad riiklikud integratsioonikriteeriumid oleksid täpsemalt raamistatud, võimaldamaks arvestada rahvusvahelist kaitset saavate isikute olukorra erakordsusega. Keele- ja kultuurialaste teadmiste kriteeriume ei saa kohaldada ühetaoliselt, arvestades pagulaste erilist seisundit. Lisaks peavad need kriteeriumid olema kooskõlas direktiivis 2004/83/EÜ ettenähtud integratsioonikriteeriumidega.

Kuna rahvusvahelist kaitset puudutava vastutuse ülekandmist teise liikmesriiki ei toimu, on äärmiselt oluline kindlustada teise liikmesriigi poolne kinnipidamine mittetagasisaatmise põhimõttest. See punkt muutub veelgi olulisemaks, kui rahvusvahelise kaitse saajale on antud pikaajalise elaniku staatus mõnes teises liikmesriigis pärast seal elamist viie aasta jooksul.

Komisjoni ettepaneku kohaselt peaks direktiivi artiklis 8 olema sätestatud pikaajalise elamisloa andnud esimese liikmesriigi kohustus märkida seesugune teave elamisloale. Väljasaatmise korral näeb direktiiv ette aga ainult pelka konsulteerimist rahvusvahelise kaitse andnud liikmesriigiga. Mittetagasisaatmise põhimõtte järgimise tagamiseks piisaks vaid selle mehhanismi tugevdamisest. Sellest tulenevalt võiks raportööri arvates teha teise liikmesriigi pädevatele asutustele kohustuseks oodata ära kirjalik vastus esimeselt liikmesriigilt, kindlustamaks, et isikut et saadeta tagasi riiki, kus tema elu oleks ohus. Kui esimene

liikmesriik kinnitab, et asjaomane isik on endiselt rahvusvahelise kaitse saaja, ei saa väljasaatmine toimuda mujale kui liikmesriiki, kes isikule algselt selle kaitse andis.